

4. Огляд місця події у справах про грабежі та розбійні напади [Текст]: метод. рек. / [С.С. Чернявський, О.Ю. Татаров, В.В. Бурлака та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 52с.

5. Протидія грабежам оперативних підрозділів МВС України: навч. посібник / за заг. ред. О.М. Джужі. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 115с.

УДК 338.45:330.341.1:005

А.В. Колодійчук

аспірант,

Інститут регіональних досліджень НАН України

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ

Розглянуто модель управління інноваційним розвитком, основні етапи розробки моделі інноваційного розвитку підприємств. Наведені основні фактори успішності інноваційного розвитку підприємств.

Ключові слова: *інновації, інноваційний розвиток, інвестиції, ресурси, ефективність, конкурентоспроможність, промислові підприємства.*

Рассмотрена модель управления инновационным развитием, основные этапы разработки модели инновационного развития предприятий. Приведены основные факторы успеха инновационного развития предприятий.

Ключевые слова: *инновации, инновационное развитие, инвестиции, ресурсы, эффективность, конкурентоспособность, промышленные предприятия.*

The model of innovative development, the main stages of development of a model of innovation development of enterprises is considered. Key success factors of innovation development of enterprises are resulted.

Keywords: *innovations, innovative development, investments, resources, efficiency, competitiveness, industrial enterprises.*

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку економіки України вимагають нової моделі економічного зростання на основі використання інноваційного типу розвитку. Перед економікою країни постали такі завдання, як: визначення пріоритетів розвитку національної економіки з урахуванням наявних ресурсів; забезпечення динаміки економічного зростання; сприяння інноваційному розвитку промислового виробництва і обґрунтування методології подальшого розвитку. Їх реалізація вимагає концептуального теоретико-практичного обґрунтування можливостей та доцільності інноваційного розвитку, розробки адекватної сучасної парадигми управління, що здатна здійснювати адаптацію промислових підприємств до нових умов функціонування.

Вітчизняним промисловим підприємствам необхідно здійснювати пошук ефективних напрямків інноваційного розвитку з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх чинників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам інноваційного розвитку промислових підприємств присвячено багато зарубіжних і вітчизняних наукових праць. Теоретичні аспекти цієї проблеми висвітлено в наукових працях таких відомих зарубіжних дослідників як І. Ансофф, П. Друкер, Д. Кліланд, М. Портер, Р. Річард, Б. Санто, Й. Шумпеттер. Значна кількість досліджень вітчизняних учених також присвячена проблемам інноваційного розвитку підприємств. Це – О. Амоша, Ю. Бажал, А. Гальчинський, В. Геєць, М. Кизим, С. Ілляшенко, М. Крупка, І. Лукінов, М. Туган-Барановський.

Незважаючи на наявність великої кількості наукових розробок, ще існує проблема щодо організаційного моделювання інноваційного розвитку, обґрунтування відповідних організаційних структур управління інноваційним розвитком тощо. Власне цим і визначається актуальність даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах на світових ринках змінюються конкурентні умови, які приводять до отримання динамічно мінливих конкурентних переваг. Вони базуються на інноваціях.

В нашій країні існують такі напрямки подолання несприятливих умов стосовно підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств: необхідність проведення політики щодо підтримки конкурентоспроможних підприємств та рішучого звільнення від підприємств – банкрутів; підтримка нових конкурентних переваг підприємств, які спрямовані на створення високотехнологічної продукції з

використанням інновацій; неухильне проведення антимонопольної політики. Це вимагає розвитку сучасного конкурентного середовища, діючої фінансово-банківської системи, здійснення реальної державної підтримки та налагодження інноваційно-інвестиційних процесів.

Створення конкурентоспроможного виробництва високотехнологічної продукції повинне базуватися на інноваційній моделі конкурентоспроможності, зростанні конкуренції на рівні підприємств, перенесенні переваг не на витрати виробництва, а на якість та новизну продукції. Основними чинниками, що впливають на зниження рівня конкуренції, є низький рівень НДДКР, неефективна система управління, низький рівень кваліфікації робітників.

В якості джерел конкурентних переваг є використання інноваційних ідей, знань, інформаційних технологій. Велику роль у цих процесах відіграє інформатизація, що передбачає розробку комп'ютерних і телекомунікаційних можливостей підвищення інтелектуального капіталу робітників. Це дає підставу розглядати інформатизацію в якості глобального інноваційного процесу, на основі якого підприємства розробляють стратегію свого соціально-економічного розвитку. При цьому інформатизація повинна ґрунтуватися на процесі поширення нових знань – нововведень та їх дифузії у науково-технічну сферу діяльності робітників підприємств. Такий підхід забезпечує конкурентоспроможність стратегії інноваційного розвитку підприємств.

Як свідчить наведена модель (рис. 1), підприємство в процесі свого функціонування може динамічно змінювати свій стан в одному з двох протилежних напрямків – досконалості або небезпеки. Вона дозволяє визначати проблеми, які виникають в процесі досягнення мети інноваційного розвитку підприємства [4].

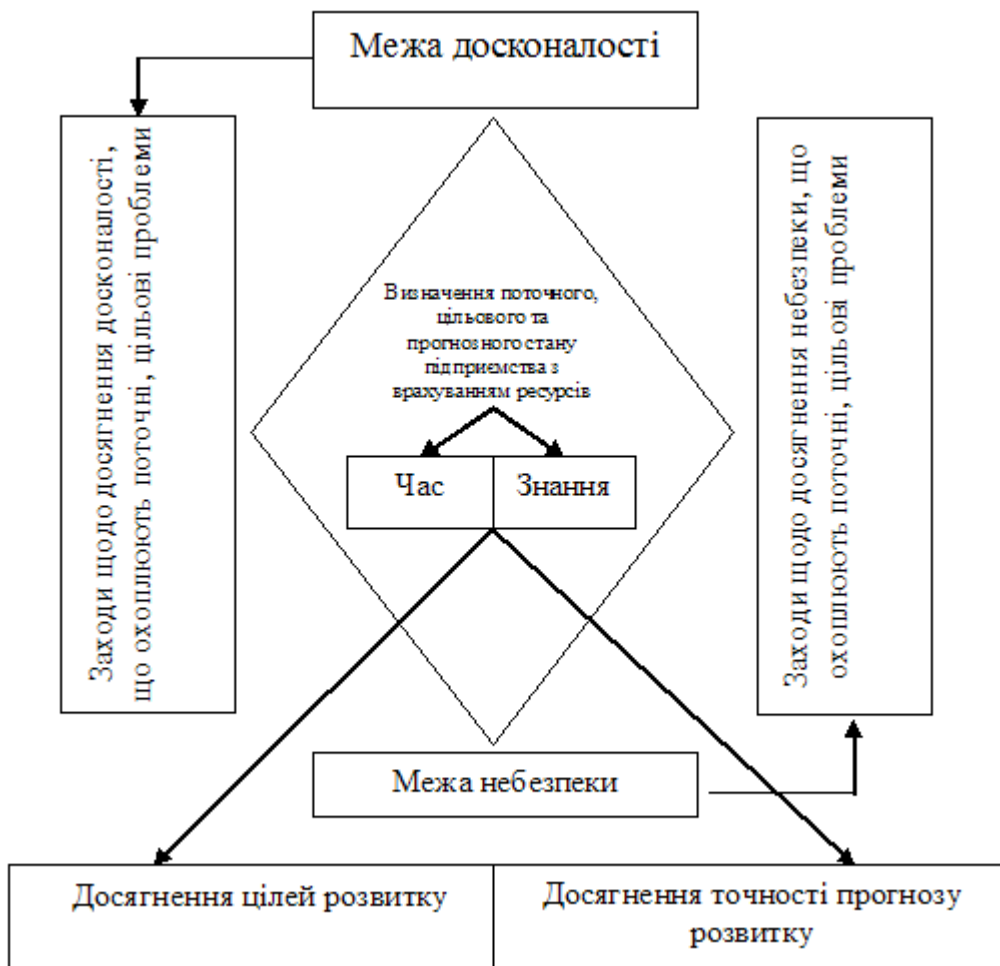

Рис. 1. Схема моделі інноваційного розвитку підприємства

Ефективною є модель управління інноваційним розвитком з використанням системного та ситуаційного підходів, які враховують два види ресурсів: знання, що є невичерпними і такими, які збільшуються в процесі використання за рахунок нагромадження інформації і отримання нових знань; час, який є невідновлюваним і тому його врахування є особливо важливим в умовах швидких змін при впровадженні інформаційних технологій. Це вимагає в процесі дослідження робити висновки щодо розвитку підприємства в минулому, теперішньому і майбутньому часі. Межа досконалості передбачає розробку таких шляхів її

досягнення, які включають поточні, цільові та превентивні проблеми. Досягнення межі небезпеки здійснюється на основі відповідних шляхів, які охоплюють тіж самі проблеми [4].

На основі прогностичного стану підприємств з урахуванням часу та знань здійснюється забезпечення точності такого прогнозу та досягнення цілей інноваційного розвитку підприємств.

Реалізація моделі залежить від наявності дієвого контролю виконання стратегічних інноваційних рішень, обґрунтування термінів їх виконання. Ефективність її реалізації залежить від наявності відповідної матеріально-технічної бази та висококваліфікованих фахівців, які здатні якісно та своєчасно проводити НДДКР і своєчасно впроваджувати їх у виробництво з метою виготовлення нової продукції.

Успішність інноваційного розвитку промислових підприємств повинна базуватися на використанні основних факторів, перелік яких та їх характеристика наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні фактори успішності інноваційного розвитку промислових підприємств

Фактори	Характеристика
Організаційні	Наявність великого досвіду в управлінні інноваціями, здатність до швидкого прийняття управлінських рішень у зв'язку зі змінами зовнішнього середовища, наявність ефективних інформаційних систем та сучасних комп'ютерних технологій
Технологічні	Якість НДДКР, можливість використання інновацій у виробничому процесі, можливість розробки нової продукції та використання нових технологій
Загальні	Низькі витрати на проведення НДДКР, наявність патентів, доступ до ринків інноваційної продукції та фінансових ринків
Виробничі	Наявність кваліфікованої робочої сили та висококваліфікованих науково-технічних кадрів, можливість виготовлення декількох видів нової продукції, відносно низька собівартість її виготовлення, висока якість та конкурентоспроможність нової продукції
Професійні	Високий ступінь освоєння новітніх технологій, спроможність швидкого освоєння нової продукції, вміння скорочувати тривалість циклу "наука – виробництво", застосування ноу-хау в процесі контролю за якістю продукції

Серед таких факторів слід виділяти крім загальних, які характеризують рівень витрат на проведення НДДКР та можливості підприємств виходу на фінансовий ринок та ринок інноваційної продукції, технологічні, виробничі, організаційні та професійні.

Їх врахування дозволяє забезпечувати високу якість нової продукції, відносно низькі витрати на її виготовлення, здатність до своєчасного прийняття управлінських рішень у зв'язку зі змінами внутрішнього і зовнішнього середовища з використанням інформаційних систем та сучасних комп'ютерних технологій тощо.

Подолання несприятливих тенденцій соціально-економічного розвитку нашої країни стримується відсталістю технологічної структури промислового виробництва, низьким рівнем виробничої бази, слабким державним фінансуванням НДДКР. Незважаючи на заходи щодо виходу з кризового стану інноваційної сфери України і створення реальних умов для переходу економіки на інноваційну модель розвитку, а саме: встановлення пріоритетних напрямів інноваційного розвитку в Україні; впровадження механізму диференційованого пільгового оподаткування підприємств залежно від рівня їх інноваційної активності, стимулювання НДДКР; суттєве підвищення заробітної плати наукових працівників, рівня їх соціального захисту; створення інформаційної бази даних щодо новітніх технологій, у порівнянні з прискореним інноваційним розвитком промисловості економічно розвинених країн, загострюється регрес технологічної відсталості вітчизняних підприємств, яка істотно впливає на можливість входу до світового ринку. Крім того, подолання технологічної відсталості вітчизняної промисловості залежить від зарубіжних інвестицій.

Інноваційна активність підприємств стримується відсутністю власних коштів, певними труднощами з матеріальними ресурсами, недостатністю заходів щодо державної підтримки вітчизняного виробника. Це вимагає від підприємств розробки дієвої моделі інноваційного розвитку, яка повинна базуватися на певному переліку етапів, наведених на рис. 2.

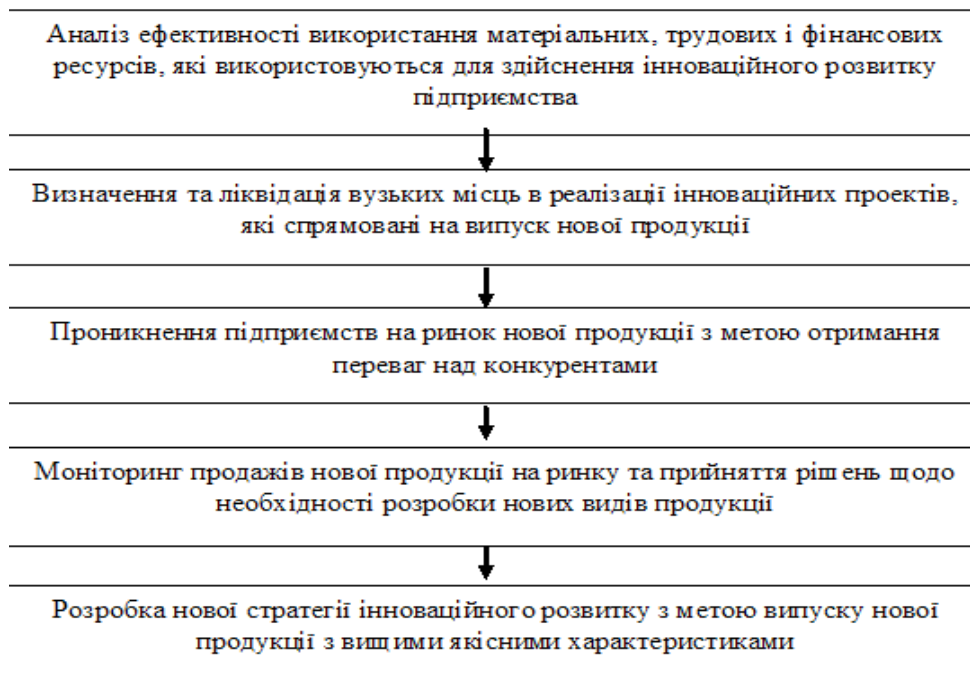

Рис. 2. Основні етапи розробки моделі інноваційного розвитку підприємств

Важливим чинником, який негативно впливає на інноваційну активність підприємств, є кризовий стан науки, бо незадовільний рівень її фінансування не тільки знижує її ефективність, а й ставить під загрозу саме існування. Спроба залучити серйозні інвестиції в інноваційні проєкти ускладнюється практичною неможливістю отримання фінансування в централізованих інноваційних фондах, високим рівнем відсоткових ставок кредитів у комерційних банках тощо.

Для виправлення такого становища необхідна докорінна трансформація традиційних організаційних форм, розробка скоординованої системи управління інноваційним розвитком. Головним чинником створення інноваційної моделі розвитку промисловості, її економічного зростання, повинні стати науково-технічні інновації. Саме такий принцип покладено в основу державної політики з метою обґрунтування інноваційної моделі структурної перебудови економіки України, її зростання [1].

Розвиток інновацій передбачає необхідність розробки такого механізму управління інноваційним розвитком, що включає етапи: розробку і їх освоєння, вихід на ринок; освоєння і зростання обсягу виробництва за рахунок збільшення його масштабів і зниження витрат; вдосконалення продукції, покращення її якісних характеристик і модифікації в умовах конкуренції [10, 11, 12].

Основними критеріями оцінки якості інновацій є: ефективність впровадження інновації; соціальна цінність інновації, що полягає в створенні нових робочих місць і зростанні виробничих потужностей підприємств; економічна, споживча цінність, успіх на ринку - наявність постійних споживачів інновації.

Могутнім стимулом поширення інновацій є інвестиції, особливо іноземні, які спрямовуються до галузей, що динамічно розвиваються.

Висновки. Важливим чинником, який негативно впливає на інноваційну активність підприємств, є кризовий стан науки, бо незадовільний рівень її фінансування не тільки знижує її ефективність, а й ставить під загрозу саме існування. Спроба залучити серйозні інвестиції в інноваційні проєкти ускладнюється практичною неможливістю отримання фінансування в централізованих інноваційних фондах, високим рівнем відсоткових ставок кредитів у комерційних банках тощо.

Головним чинником створення інноваційної моделі розвитку промисловості, її економічного зростання повинні стати науково-технічні інновації. Основним завданням активізації розвитку промисловості є професійне узагальнення накопиченого світового досвіду в сфері інноваційного менеджменту, обґрунтування стратегії його інноваційного розвитку.

Ефективною є модель управління інноваційним розвитком з використанням системного та ситуаційного підходів, які враховують два види ресурсів: знання, що є невичерпними і такими, які збільшуються в процесі використання за рахунок нагромадження інформації і отримання нових знань; час, який є невідновлюваним і тому його врахування є особливо важливим в умовах швидких змін при впровадженні інформаційних технологій. Це вимагає в процесі дослідження робити висновки щодо розвитку підприємств в минулому, теперішньому і майбутньому часі.

Реалізація моделі залежить від наявності дієвого контролю виконання стратегічних інноваційних рішень, обґрунтування термінів їх виконання. Ефективність її реалізації залежить від наявності відповідної матеріально-технічної бази та висококваліфікованих фахівців, які здатні якісно та своєчасно проводити НДДКР і своєчасно впроваджувати їх у виробництво з метою виготовлення нової продукції.

Література

1. Закон України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності», 1998, №284-ХІV.
2. Организация и управление нововведениями: Учебн. пособие / Ю.П. Анисимов и др.. – Воронеж, 1993. – 198 с.
3. Баев Л.А. Системный подход к определению инновации // Современные технологии в социально-экономических системах / Л.А. Баев, В.Э. Шугуров. – Челябинск, ЧГТУ, 1995. – 156 с.
4. Бешелев С.Д. Невосполнимый ресурс: о факторе времени в науке и технике / С.Д. Бешелев, Ф.Г. Гурвич. – М.: Наука, 1986. – 174 с.
5. Дудченко В.С. Основы инновационной методологии / В.С. Дудченко. – М.: На Воробьевых, 1996. – 68 с.
6. Завлин П.Н. Инновационная деятельность в условиях рынка / П.Н. Завлин, А.А. Ипатов, А.С. Кулагин. – СПб.: Наука, 1994. – 192 с.
7. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. – 278 с.
8. Инновационный менеджмент: Справочное пособие. / Под ред. П.Н. Завлина, А. К. Казанцева, Л. Э. Миндели. СПб, Наука. 1997. – 560 с.
9. Кацура С.М. Інноваційна модель економічного зростання / С.М. Кацура // Управление экономикой переходного периода / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2000. – 300 с.
10. Лапко О.О. Економіка інновацій: навч. посібник / О.О. Лапко. – Івано-Франківськ: ІФДТУНГ, 1999. – 136 с.
11. Управление инновациями: Факторы успеха новых фирм: Пер. с англ. / Общ. ред. Н. М. Фонштейна. - М.: Дело Лтд, 1995. – 224 с.
12. Управление исследованиями и инновациями. – М.: Наука, 1993. – 144 с.

УДК 330.15:[332.122:338.43] (477.8)

Ф.А. Важинський

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут регіональних досліджень НАН України;

П.П. Гаврилко

кандидат економічних наук, доцент,
Ужгородський навчальний центр
Київського національного торговельно-економічного
університету;

М.М. Галелюк

Львівський університет бізнесу та права

ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Дана оцінка природно-ресурсного потенціалу сільських територій Карпатського регіону, зокрема: лісових, земельних, природних рекреаційних, водних ресурсів.

Ключові слова: сільські території, лісові ресурси, земельні ресурси, водні та природні рекреаційні ресурси.

Дана оценка естественно-ресурсного потенциала сельских территорий Карпатского региона, в частности: лесных, земельных, естественных рекреационных, водных ресурсов.

Ключевые слова: сельские территории, лесные ресурсы, земельные ресурсы, водные и природные рекреационные ресурсы.

This assessment of natural resource potential in rural areas Carpathian region, including: forest, land, natural, recreational, water resources, is given.

Keywords: rural territories, forest resources, landed resources, water and natural recreation resources.